

WAAR BEGIN IK ALS
ONDERWIJSINSTELLING?

Duurzamer onderwijs - trends en ontwikkelingen

Wat hebben het stil komen te liggen van zeestromen, smeltende ijskappen en een Amazone bos dat verandert in een dorre vlakte te maken met het *Nederlandse* onderwijs? Nou, alles. Wij leggen je uit waarom, en welke 6 trends en ontwikkelingen we verwachten die je misschien nog niet had voorzien. We gaan het niet hebben over bekertjes recycelen en een vegetarische kantine, maar belichten juist een *andere* kant van het onderwijs. **DOREEN VERBAKEL**

1 RADICALE WIJZIGING VAN BEROEPSEISEN

Scholen gaan in korte tijd veel vakinhoudelijke veranderingen tegemoet. De klimaatwet en het opgestelde klimaatplan voor de periode 2021–2030 hebben grote consequenties voor alle sectoren. Hierdoor gaan werkwijzen er in korte tijd heel anders uit zien in combinatie met de verwachtingen die bedrijven van hun werknemers hebben. Het Nederlandse wagenpark moet bijvoorbeeld zo veel mogelijk elektrisch gaan rijden. Hier speelt Summa College met haar [Car Academy](#) bijvoorbeeld op in. Er zijn ook minder zichtbare voorbeelden te bedenken. Zo heeft de Europese Unie nieuwe wetgeving gecreëerd waarin eisen en standaarden van producten en diensten er drastisch anders uit gaan zien. Dit heeft bijvoorbeeld gevolgen voor studenten in fashion. Zij moeten meer kennis hebben over het productieproces, de *supply chain* van hun grondstoffen, en dit in hun merkstrategie meenemen.

2 ZET R-STRATEGIEËN CENTRAAL IN HET ONDERWIJSAANBOD

Bij het toepassen van R-strategieën worden producten met zo min mogelijk grondstoffen ontworpen, zodat het product zo lang mogelijk kan worden gebruikt en hoogwaardig kan worden hergebruikt. Hierdoor wordt onze economie meer circulair en dus duurzamer. Denk bijvoorbeeld aan het hergebruiken van producten (*reuse*) of materiaal (*recycle*), reparatie (*repair* en *remanufacture*), en het terugwinnen van energie uit deze materialen (*recover*). Maar ook het gebruik van geheel andere businessmodellen speelt hierin een rol door bepaalde producten niet meer te gebruiken of te delen (*refuse* en *rethink*). Het is belangrijk dat het onderwijs haar

curriculum en opdrachten herzielt om deze manier van denken centraal te stellen als een vereiste in haar methodes, toetsing en pedagogisch-didactisch handelen. Verzin bijvoorbeeld een opdracht waarbij leerlingen gestimuleerd worden één van de R'en te verwerken, zoals 'laat de leerling fietsenmaker een R opnemen in een business plan'. Bijvoorbeeld door reparatie services aan te bieden, of banden in te kopen van gerecycled of duurzaam materiaal. Voor meer inspiratie neem eens een kijkje bij *Leren voor Morgen of het Groene Brein*. Of kijk naar [het inspiratierapport](#) van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) waarin per onderwijssector voorbeelden worden beschreven.

3 MAAK DE TRANSFORMATIE VAN REACTIEF NAAR PROACTIEF ONDERWIJS

Het onderwijs is gewend om reactief te reageren op de eisen van het werkveld. Pas wanneer er een concrete vraag is, komen er nieuwe en aangepaste opleidingen, worden curricula herzien, docenten bijgeschoold en nieuw materiaal ontwikkeld. Dit duurt vaak enkele jaren. Nu moet het onderwijs mensen leveren die deze innovatie in het bedrijfsleven juist *aanjagen*. Dat vraagt andere vaardigheden zoals creativiteit en ondernemerschap, zodat de nieuwe generatie het bedrijfsleven actief kan voeden én veranderen. Dit betekent dat naast de gebruikelijke beroepsvaardigheden het onderwijs ook *expliciet* aandacht moet besteden aan de 21ste-eeuwse vaardigheden die duurzaam denken en proactief handelen in de hand spelen. Denk ook aan vaardigheden zoals overtuigingskracht en samenwerken om verandering in een bedrijf te bewerkstelligen, of een onderzoe-

kende houding en oplossingsgericht denken om werkzaamheden te blijven innoveren.

4 EEN GROTERE NADRUK OP EEN LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Onze kennis veroudert steeds sneller. Leer je nu programmeren, dan is je kennis over vijf jaar (en waarschijnlijk eerder) alweer achterhaald. Het aansluiten bij de duurzame transitie vraagt niet alleen veranderde beroepsvaardigheden, maar ook vaardigheden om je als werknemer snel aan te kunnen passen aan een nieuwe context. Om een continue leerhouding aan te nemen, creatieve oplossingen te bedenken, kritische vragen te stellen en snel tot nieuwe kennis

DE TOEKOMST VRAAGT
FLEXIBILITEIT TOT
AANPASSING AAN
VERANDERENDE
OMSTANDIGHEDEN

te komen. Het vraagt ook kennis en inzicht in arbeidsmarktveranderingen die later op je af kunnen komen en hoe je daarop in kunt spelen. Een duidelijk beleid op loopbaanoriëntatie en ontwikkeling en career management skills zijn daarbij van groot belang, om leerlingen wendbaar te maken. Naast een leven lang ontwikkelen bij de nieuwe generatie, bestaat deze uitdaging ook in het volwassenenonderwijs. Onderwijsinstellingen zullen zich steeds meer moeten richten op bij- en omscholing van werknemers en zullen daarmee derde leerweg mogelijkheden moeten ontwikkelen om aan een groeiende vraag te kunnen voldoen. »

Alle
vrijheid
om jezelf te
ontwikkelen.

Dat wíl je.

Met het ruime aanbod van 50+ online cursussen valt er altijd wel iets te kiezen dat aansluit bij jouw leerbehoeftes. In samenwerking met experts uit het onderwijsveld worden actuele onderwerpen besproken die de praktijk niet uit het oog verliezen. Zo kan kennis die vandaag wordt opgedaan, morgen meteen in de klas worden toegepast!

**Vraag een gratis proefcursus
aan en ervaar alle voordelen!**

www.e-wise.nl/profielactueel

Online nascholing
voor docenten

e-WISE

Good To Know

PEXELS | MARKUS SPISKE

5 INVESTEER IN HET PROFESSIONALISEREN VAN JE DOCENTEN

Het professionaliseren van docenten zowel op vakinhoudelijke duurzame ontwikkelingen als op pedagogische vaardigheden zoals een coachende houding, leren stimuleren, en ondernemerschap is essentieel om het onderwijs relevant te houden. Dit vraagt ook van lerarenopleidingen dat zij hun curriculum moeten herzien en van HR personeel dat ze moeten nadenken over hoe zij deze vakvaardigheden en pedagogisch-didactisch

en stages bij duurzame bedrijven. Zo hoeven zij niet alle wijsheid in pacht te hebben en leren ze mét de studenten. Kijk eens in de regio welke bedrijven dit zouden kunnen zijn en bespreek het aanbod van huidige partners.

6 CONNECTIE MET HET WERKVELD

In deze razendsnelle transitie is het uiterst belangrijk om in gesprek te blijven met het (opkomende) werkveld in de regio. De samenwerking moet dan ook structureel geïntensificeerd worden. Wat is er nodig in het bedrijf en hoe kunnen we die kennis en vaardigheden gezamenlijk aanbieden? Juist door de snelle transitie zien we meer kansen voor on-the-job-learning. Het is namelijk een realistisch scenario dat na, of zelfs tijdens, de opleiding van studenten het werkveld in hoog tempo blijft veranderen en het onderwijs haar curriculum niet op hetzelfde tempo kan aanpassen en vertalen naar lesaanbod én kan verankeren in de kennisbasis van de docenten. Het is daarom verstandig om als onderwijsaanbieder te investeren in je netwerk en een breed *fluide* aanbod praktijkervaringen aan te bieden met de lokale arbeidsmarkt. ■

DE AUTEUR IS ADVISEUR BIJ CINOP. VOOR MEER INFORMATIE M 06 54 67 57 80 OF MAIL, DVERBAKEL@CINOP.NL

De voorbeelden die we noemen zijn kantelpunten -ook wel tipping points genoemd- die in het meest recente rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) worden beschreven. Doemscenario's die uit kunnen komen wanneer we op hele korte termijn niet alles op alles zetten om onder een wereldwijde opwarming van 1,5 graden Celsius te blijven. Daarom belooft Nederland om binnen 10 jaar 45% minder broeikasgasen uit te stoten ten opzichte van 1990 en 95% minder in 2050. Dit is een ongekend snelle verandering waardoor Nederland ook op andere manieren duurzamer moet worden. Denk bijvoorbeeld aan water- en grondgebruik en het tegengaan van biodiversiteitsverlies. Deze doelen vragen een radicale ommekeer in iedere sector. Banen zullen verloren gaan en in andere sectoren zullen banen drastisch veranderen.

Doe inspiratie op!

Graag helpt CINOP bij duurzame ontwikkelingen in het onderwijs. Heb je een strategisch vraagstuk, loop je vast tijdens de implementatie of wil je weten welke kansen er voor jouw instelling voor het grijpen liggen op het gebied van duurzaamheid? Neem vrijblijvend contact met ons op via info@cinop.nl.

Lees ook

Top UN economists warn of crises of our own making if global "megatrends" left unchecked
[United Nations](#) New York, 17 September 2021 |
To avoid future failures, new report calls for overhaul of the way policies are made

AANDACHT VOOR 21STE-
EEUWSE VAARDIGHEDEN
DIE DUURZAAM
DENKEN EN PROACTIEF
HANDELEN BEVORDEREN

vaardigheden mee gaan geven. Toch kan bijscholen een behoorlijke kluit zijn. Docenten kunnen daarom naast het uitbouwen van hun eigen kennis en vaardigheden ook op een andere manier recente kennis aanbieden. Bijvoorbeeld door het uitnodigen van gastsprekers, zoals ondernemers van start-ups of innovatieaanjagers, of meer focussen op bedrijfsbezoeken